

Institucije su izdale dozvole za izgradnju mini hidroelektrane „Zlate“, a mještani okolnih naselja tvrde da su bili uskraćeni reći svoje mišljenje o tome, što im je zagarantovano propisima i konvencijama.

Jablaničanin Samir Šišić se neugodno iznenadio kada je na obali rijeke Doljanke uz imanje svog oca zatekao mašine koje su raskopavale korito, praveći otvore za cjevovode na novoj mini hidroelektrani (MHE).

Šišić je prethodno uspio zaustaviti početak gradnje preko svoje parcele pa je Općina Jablanica, promjenom urbanističke saglasnosti, radove spustila u korito rijeke. Uprkos tome, sistem za navodnjavanje malina na Šišićevom imanju je tokom radova uništen.

Mini hidroelektranu „Zlate“ gradi „Eko-Vat“, firma bivšeg bh. košarkaša Mirze Teletovića. U jesen 2018. godine počeli su radovi, iako ih lokalno stanovništvo nije podržalo.

Prema propisima, „Eko-Vat“ je za izgradnju morao imati saglasnost mještana putem zbora građana. Iako mještani tvrde da zbor nikada nije održan, izgradnju je podržalo pet predstavnika Savjeta Mjesne zajednice Jablanica II.

Vlasti su propustile obezbijediti masovno prisustvo građana na još jednom skupu – javnoj raspravi o štetnosti MHE na okoliš. Mještani kažu da nisu bili obaviješteni o ovom skupu koji je održan u zgradi Općine Jablanica. Osim uposlenika „Eko-Vata“ i nadležnih institucija, prisustvovalo je samo četvero stanovnika naselja uz Doljanku.

Više od 200 mještana lokalnih naselja Zlate i Jelačići potpisalo je potom peticiju protiv gradnje. Općina je nije prihvatila i radovi su počeli nekoliko mjeseci kasnije.

„Uvijek nekome nešto smeta, to je sasvim normalno. Meni je samo krivo što ljudi ne razumiju projekat. Meni je krivo što ljudi ne razumiju mene kao nekoga ko je iz Jablanice“, kaže Mirza Teletović.

Zbor bez građana

Novinari Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) su sa Teletovićem obišli trasu gradnje MHE „Zlate“, dugu tri kilometra.

„Ova mini hidroelektrana, ona nije napravljena da bih ja na njoj zarađivao. Ona je napravljena da bi pravila druge projekte“, kaže on.

Tvrđi da se nakon sportske karijere vratio u Jablanicu da stvori ljepši životni ambijent.

Otvaranje desetak radnih mjesta u MHE bi bio samo početak. Teletović smatra da nezadovoljni mještani to ne razumiju, a oni tvrde da im investitor nije nikada ništa objasnio u vezi sa ovim projektom.

Početakom 2014. godine „Eko-Vat“ je od predstavnika MZ Jablanica II dobio podršku za

izgradnju mini hidroelektrane na Doljanki. U zapisniku sa sjednice Savjeta Mjesne zajednice je pisalo da podržavaju projekat. Zapisnik su potpisali predsjednik Samir Sarajlić i četiri člana Savjeta Mjesne zajednice. Članovi Savjeta danas tvrde da im je projekat predstavljen nabrzinu pa su kasnije tražili od Sarajlića novi sastanak kako bi saznali detalje.

„Sastanak se nije održavao ni ovdje u Jelačićima, koliko znam ni na Zlate se nije održavao u vezi te mini centrale. (...) Mi smo samo pozvani tada da se potpiše to“, kaže Ibrahim Spahić iz naselja Jelačići, jedan od članova Savjeta MZ Jablanica II.

Predstavnik naselja Gornja Kolonija 1 Adis Teletović kaže da ni danas nije siguran da li je dao saglasnost jer im je tada rečeno da potpisuju pismo podrške, a Mustafa Tašić iz naselja Zlate kaže da se ne sjeća šta je potpisao. „Ma, nemam ti pojma, bogami, da sam išta potpisivao niti znam za to“, kaže Tašić.

Predsjednik Savjeta Sarajlić misli drugačije. On kaže za CIN da je cijela Jablanica znala da će se graditi mini hidroelektrane.

„Ništa nije bilo da se nije znalo i sve je bilo onako kako nalažu procedure i propisi“, kaže on, dodavši da bi opet podržao projekat. Sarajlić negira optužbe mještana da nije htio održati zbor i da je podršku mini hidroelektrani dao svojevoljno.

Prema Statutu Općine Jablanica, lokalno stanovništvo putem zbora i savjeta odlučuje o poslovima značajnim za život i rad na području mjesne zajednice. Savjet mjesne zajednice je prije donošenja neke odluke dužan konsultovati zbor građana.

Pošto u ovom slučaju zbor nije održan, mještani nisu imali šansu reći šta misle o izgradnji mini hidroelektrane. Oni zbog toga tvrde da su prevareni.

Emina Veljović, izvršna direktorica Udruženja „Aarhus centar u BiH“, pravne organizacije koja se bavi zaštitom okoliša, kaže da su na ovaj način prekršeni članovi Aarhusove Konvencije o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravdi u okolišnim pitanjima koju Bosna i Hercegovina kao potpisnica mora poštovati.

„Građani nisu imali priliku da detaljno prouče studiju, nisu imali priliku da iskažu svoje nezadovoljstvo na vrijeme kako bi se to moglo uvažiti na vrijeme, kako bi se onda moglo uticati na sprečavanje izdavanja okolinske dozvole“, kaže Veljović.

Tokom 2015. godine Teletovići su planirali izgradnju još jedne MHE, nekoliko kilometara uzvodno od Zlata. Međutim, mještani naselja Doljani su na zboru građana odbili planove „Eko-Vata“. Nisu bili saglasni sa predloženom trasom cjevovoda koja je trebala prolaziti kroz naselja. Općina je izdala urbanističku saglasnost, a ona je uključivala i privatne zemljišne parcele. Zbog toga su vlasnici nekih od tih parcela pokrenuli spor pred Kantonalnim sudom u Mostaru pa gradnja još nije počela.

„Niko nas nije ni uključivao u postupak niti nas je iko išta pitao. Ne samo nas nego i mnoge

druge vlasnike parcela“, kaže Alija Tipura iz naselja Doljani.

Husein Rizvić, predsjednik Savjeta MZ Doljani koja okuplja nekoliko lokalnih naselja, kaže da je održao zbor građana jer je htio da se mještani izjasne o izgradnji MHE. Ranije je sa Samirom Sarajlićem dogovorio da bez pristanka mještana nikakvu saglasnost neće potpisati: „On mi je čvrsto obećao da neće ni on. Međutim, on je objeručke prihvatio, (...) potpisao je da oni pristaju na taj projekat. Sve je to uradio bez saglasnosti i bez zbora građana što je, mislim, po meni, van svake pameti“.

Javna rasprava za odabrane

Projekat izgradnje MHE „Zlate“ je nastavljen iako mu mještani, kako tvrde, nisu dali svoju podršku. Firma „Eko-Vat“ je dobila koncesiju, zatim je sačinjena i Studija o procjeni utjecaja na okoliš na osnovu koje Federalno ministarstvo za okoliš i turizam izdaje okolišnu dozvolu. Početkom 2017. godine na red je došla javna rasprava na kojoj su mještani trebali dati mišljenje u vezi sa Studijom o procjeni utjecaja na okoliš.

Prema zapisniku, bilo je prisutno samo 13 ljudi među kojima su bili predstavnici „Eko-Vata“, nadležnih institucija te četvero stanovnika naselja uz Doljanku, među kojima i predsjednici mjesnih zajednica Jablanica II i Doljani - Sarajlić i Rizvić.

Mještani naselja Jablanica II, sa kojima su novinari razgovarali, i predsjednici podružnica Zlate i Jelačići kažu da za raspravu nisu znali pa nisu ni imali šansu da kažu šta misle.

Suprotno njima, Sarajlić i Teletović kažu da su svi pozvani i preko lokalne televizije te da je cijeli grad znao da će se graditi mini hidroelektrane.

Zbog nastavka projekta više od 200 mještana naselja Zlate i Jelačići potpisalo je 2018. godine peticiju protiv gradnje MHE. Oni kažu da se izgradnjom uništava prirodna ljepota koju žele „sačuvati za buduće generacije“.

I sedamdesetdevetogodišnji (79) Salko Šašić ne želi MHE u komšiluku. Dok se sa novinarima spušta do obale Doljanke, govori kako tu nema života bez vode. Usput pokazuje sadnice voća i povrća koje bi zbog manjka vode za navodnjavanje mogle biti uništene:

„Nije ljudski, nije humano, bolan. Ovo je uništavanje prirodne ljepote. Ovo je, stvarno, van svake pameti. Uništiti jednu rijeku koja je vijekovima tekla tu – čisti bezobrazluk i to je za mene neznanje, nepismenost“.

Mještani su peticiju predali Općini, ali ona ništa nije promijenila pa su krajem prošle godine pokušali još jednom. Preko advokata Brune Božića uputili su žalbu Općini Jablanica zbog izdavanja građevinske dozvole za MHE.

„Kad sam se uključio, to je sve bilo kasno. Ljudi su proveli te procedure, dobijanje dozvole. Sve su bile pravomoćne, konačne, baš zato što nije bila javnost uključena adekvatno“, rekao

je Božić za CIN.

Uprkos velikom javnom interesu za izgradnju ove mini hidroelektrane i problemima koje je prate, Općina Jablanica nije željela novinarima objasniti svoje odluke.

„Javni organ (...) nije dužan da analizira, upoređuje, brani ili obrazlaže razloge zašto su pojedini akti ili dokumenti doneseni“, napisala je u odgovoru na zahtjev CIN-a pomoćnica načelnika Amela Muratović.

Izvor: cin.ba